

Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Noticiari del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà (2010-2011)

2010

-ABRIL

Xavier Bas Barrà, director de l'obra social i comunicació de Caixa Tarragona comunica al Centre que el projecte de digitalització de llibres sacramentals de la Conca ha obtingut un resultat de 15.696 vots que corresponen a 1.272 euros. En total, s'hi han presentat 843 entitats.

S'envien les galerades de l'*Aplec de Treballs* als autors i es prepara l'edició. És just d'agrair la col·laboració en la maquetació de Josep M. Carreras Vives, gerent del Museu-Arxiu de Montblanc, que ha enllestit la feina amb rapidesa i professionalitat.

El dissabte 24 el president és convidat pel Centre d'Estudis d'Altafulla a presentar el volum 34 de la revista *Estudis Altafullencs*, corresponent a l'any 2010.

-MAIG

El dia 13 el president assisteix a Reus a l'acte de lliurament del conveni de col·laboració amb l'Obra Social de Caixa Tarragona del programa Tu Ajudes. El dissabte dia 15 es reuneix la junta de govern en sessió ordinària.

El diumenge 23 al migdia es presenta l'*Aplec de Treballs* 28 amb la presència dels alcaldes de Solivella i Vimbodí, els quals glossen els homenatjats: el Grup Cultural de la Dona de Solivella i a Alfons Alsamora Jiballí, respectivament.

Es mantenen contactes amb el Museu Diocesà i Comarcal de Lleida per col·laborar amb la revista *Aplec de Treballs* i mantenir intercanvi de publicacions.

-JUNY

Es reparteixen els *Aplecs* als autors i als subscriptors. Enguany, per segona vegada, es lliuren separates electròniques als primers, en comptes de paper, per disminuir les despeses. Es gestionen els ajuts de l'IRMU i les administracions.

El dia 3 els presidents del CECB i el CHNCB, juntament amb el prior del monestir de Poblet i representants del Paratge de Poblet es reuneixen per preparar les III Jornades del Bosc de Poblet.

El diumenge dia 13 es presenta el projecte Recuperem la Pasquala, en el qual participen, entre d'altres, Gabriel Serra –que exposa les actuacions a emprendre per recuperar els dos pous de gel, l'edifici i l'entorn natural– i Josep

M. Grau –que glossa com s'explotaven els pous a l'època moderna. També hi ha membres del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.

El dia 14, a Barcelona (edifici UB), el company Valentí Gual és convidat per la Societat Catalana de Genealogia a realitzar la conferència «La reconstrucció de famílies i la genealogia».

A través de l'IRMU es penja al portal RACO el text complet de l'*Aplec de Treballs* 27 del 2009 i el sumari del següent. Amb motiu del trasllat de la Biblioteca Municipal de Montblanc a la nova seu, Josep M. Carreras, per part del Museu, i Josep M. Grau, pel Centre d'Estudis, s'encarreguen de seleccionar els llibres que han estat donats de baixa per lliurar-los a la Biblioteca Pública de Tarragona. Bàsicament es tracta de volums de literatura catalana de la primera meitat del segle xx. A petició del Sr. Thomas Gruber, d'Oxford, s'envia un exemplar de la biografia dels llibreters Antoni Palau i Josep Porter a la biblioteca de l'Institut Iberoamericà de Berlín (Alemanya).

-JULIOL

El dissabte dia 3 el president i el secretari participen a Móra la Nova en la Jornada Cultura i Recerca en el Territori que organitza l'Institut Ramon Muntaner, s'hi reparteix una caixa de llibres per a intercanvis. A petició de la Biblioteca Comarcal de Montblanc es lliura un bon nombre de llibres editats pel Centre que els mancaven. La Diputació de Tarragona, a través del seu president –Josep Poblet– homenatja el Grup Cultural de la Dona de Solivella amb motiu del seu 35è aniversari.

El dia 14, a Bagà, al Palau dels Pinós i dins les festes de la Baronia de Pinós, Valentí Gual és convidat a pronunciar la conferència: «La vida a la Baronia de Pinós en l'edat mitjana».

-AGOST

Es produeix la defunció de Francesc Sifre Pérez, cofundador i antic secretari del Centre i, a la vegada, actiu col·laborador de l'*Aplec* en els seus primers anys (1978, 1980 i 1987).

Valentí Gual el dia 19 imparteix una classe a Prada de Conflent, dins la Universitat Catalana d'Estiu, sobre «Les conseqüències de la Sentència Arbitral de Guadalupe». L'endemà el mateix historiador és el pregoner de la Festa Major de Passanant.

Es tramita, a la Biblioteca de Catalunya, un nou ISSN per a l'edició electrònica de la revista *Aplec de Treballs*, a partir d'ara el número assignat és el 2013-9314.

-SETEMBRE

El dia 9, coincidint amb la Festa Major de Montblanc, l'Ajuntament de la vila ducal concedeix el títol de fill predilecte a Francesc Badia i Batalla, al qual l'any 2008 el CECB havia homenatjat en l'*Aplec de Treballs* 26.

Amb motiu de la diada nacional de Catalunya, Josep M. Carreras Vives

i Josep Jàvega Bulló en nom del CECB participen en l'ofrena floral al monument de Castellví Obrando a Montblanc. El mateix dia el president del Centre és convidat pel Centre d'Estudis de Constantí a realitzar la presentació de la revista *Estudis de Constantí* 26 (2010) d'aquesta vila camptarragonina.

El dia 29 al matí, al cementiri de Montblanc, es dona sepultura civil a Francesc Sifre (que en pau reposti). El Centre i el Museu li ofrenen dos rams de flors. Se'n fan uns emotius parlaments de recordança per part dels presidents del Museu-Arxiu i del Centre d'Estudis, a més d'amics seus, com Maties Solé i Josep M. Carreras Vives, en companyia d'antics companys de feina, veïns i coneguts.

Es prepara l'edició de la monografia sobre la guerra del Francès a la Conca de Barberà, per la qual cosa se cerquen imatges en diferents centres per a la seva il·lustració. Cal remarcar la dedicació de Josep M. Carreras en la revisió dels originals.

-OCTUBRE

S'envia la petició de subvenció a l'IRMU per a l'*Aplec de Treballs* 29. La Biblioteca del Seminari de Tarragona demana les publicacions del Centre. Prèvia sol·licitud a la Fundació Martí l'Humà-Tot Conca aquesta concedeix un ajut en forma de compra de llibres a l'edició de la monografia sobre la guerra del Francès.

-NOVEMBRE

Els dies 5, 6 i 7 al monestir de Poblet se celebren les III Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades, organitzades pel Paratge Natural de Poblet amb la col·laboració del CECB i CHNCB i el propi monestir cistercenc, amb un gran èxit de participació tant de comunicants i ponents com de públic oient.

El diumenge dia 7, al Museu Comarcal de Montblanc, Gener Gonzalvo i Bou imparteix una xerrada sobre «L'amor al llibre i al seu col·leccionisme: la bibliofília». El mateix dia Valentí Gual participa a Bellver de Cerdanya en les Jornades Internacionals sobre Violència Social, Bàndols i Territori amb la ponència «El bandolerisme a les terres de la Catalunya Nova».

L'Escola Universitària de Turisme de Vila-seca (EUTO) demana una col·lecció de publicacions del CECB per a la seva biblioteca a fi que els seus alumnes puguin tenir a l'abast informació sobre la Conca de Barberà, se'ls envia tot seguit de manera gratuïta. El Parc Natural del Montsant també sol·licita un altre joc de publicacions del CECB i els el lliurem immediatament.

El dia 12 Josep Jàvega i Neus Jàvega realitzen la conferència «Els aiguats del riu Francolí (segles XIX-XX)» al Museu Comarcal davant una sala plena de gom a gom.

El dissabte dia 13 l'escriptor Albert Manent presenta al Museu Comarcal el llibre *La premsa local i comarcal a la Conca de Barberà durant el franquisme* on s'inclouen diversos articles de col·laboradors habituals del Centre d'Estudis

com: Xavier Ferré, Josep M. Grau, Alfons Alsamora, Josep M. Carreras i Antoni Marsal. El Centre de Recerques del Pla d'Urgell amb seu a Mollerussa demana fer intercanvis amb el CECB i també se'ls tramet tot seguit un lot de llibres.

El dia 27 es presenta al Museu Comarcal la monografia *La guerra del Francès a la Conca de Barberà (1808-1814)* a càrrec del professor Àngel Casals Martínez (Universitat de Barcelona). Es tramiten els ajuts a l'IRMU, la Diputació de Tarragona, el Consell Comarcal i l'Ajuntament de Montblanc per a la monografia xiv. Es fan arribar exemplars d'aquest llibre a diversos professors i biblioteques de les universitats: UB, UAB i URV, també a la revista *Arxiu de Textos Catalans Antics* de la Facultat de Teologia de Catalunya, a la Biblioteca Pública de Tarragona, a l'Arxiu Comarcal de la Conca, a l'Ajuntament del Bruc i al Servei Cartogràfic de l'Exèrcit de Madrid.

La Diputació de Tarragona fa efectiu el seu ajut econòmic a l'*Aplec de Treballs* 28.

Es van rebent articles per a l'*Aplec de Treballs* 29 i es passen a la correctora Agnès Toda.

-DESEMBRE:

J. M. Grau i Gener Gonzalvo es desplacen a Solivella al local del Grup Cultural de la Dona per a presentar l'*Aplec de Treballs* 28. A l'acte també hi participen l'alcalde Enric Capdevila i el president del Museu, Josep Gomis. L'assistència de públic és nodrida. La Unitat d'Anàlisi Documental i la producció de base de dades ISOC, que depèn del CSIC de Madrid i està inclosa en l'IEDCYT (Institut d'Estudis Documentals sobre Ciència i Tecnologia), notifica al CECB que la revista *Aplec de Treballs* ha estat seleccionada per incorporar-se a la xarxa en la categoria C (normal) i integrada al LATINDEX. Aquest reconeixement és important per als professors universitaris que vulguin demanar els trams d'investigació.

2011

-GENER:

El dilluns dia 3 a la tarda es reuneix la junta en sessió ordinària per decidir sobre els homenatges a realitzar aquest any i encarregar els textos de cadascú.

Gerard Sanahuja Prats, de Vila-seca, i Josep Sanahuja Bulló, de la Guàrdia dels Prats, es donen d'alta de socis del Centre.

El Centre d'Estudis es presenta al programa Tu Ajudes de Catalunya Caixa amb el projecte de digitalització dels llibres sacramentals de les parròquies de Barberà de la Conca, Ollers i Pira, que continua la tasca iniciada l'any 2008 i que, en edicions properes, pretén estendre's a altres poblacions de la comarca.

El dia 24 el president del CECB assisteix en representació del Centre, com a vocal, a la junta ordinària del Museu Arxiu de Montblanc i Comarca.

-FEBRER

El dia 2 Josep M. Carreras, Josep M. Grau i Gener Gonzalvo es desplacen a Barcelona a participar en l'homenatge que, des de l'Ateneu Barcelonès, es tributa al senyor Albert Manent.

El secretari Josep Jàvega actualitza el web del CECB.

S'envien cartes als socis demanant el seu vot al projecte Tu Ajudes de Catalunya Caixa a més de sol·licitar les seves adreces electròniques a fi d'agilitzar les trameses.

En la mort del cofundador del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

FRANCESC SIFRE I PÉREZ

Barcelona 1926 - Montblanc 2010

Josep M. Carreras Vives
jomcavi@yahoo.es

Francesc Sifre el dia 25 de setembre de 1999
(Foto: Josep M. Carreras)

El dia 17 d'agost de l'any passat (2010) fou trobat en el seu domicili el cadàver de Francesc Sifre i Pérez que, d'acord als informes forenses, havia mort feia uns dies per causes naturals, segons sembla a conseqüència d'un infart, quan estava proper als vuitanta-quatre anys.

Francesc Sifre, cofundador, juntament amb Maties Solé, del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, havia nascut un 18 de setembre de l'any 1926 a la ciutat de Barcelona, concretament al barri de Can Tunis, on els seus pares desenvolupaven llurs tasques laborals, el pare com a mestre d'aixa en unes drassanes d'aquesta ciutat, molt properes al domicili familiar, mentre que la mare tenia cura, com a conserge-assistent, d'un dels centres d'atenció sanitària que, auspicats per l'ajuntament de la ciutat comtal, funcionaven amb caràcter públic des dels anys de la Mancomunitat de Catalunya (1914) i durant l'època republicana. Era en el pis annexe de l'equipament sanitari on residia la família.

En aquest barri obrer, Francesc Sifre, essent encara un nen, rebé l'impacte de la guerra civil i fou víctima d'uns temors profunds als bombardeigs que castigaven la ciutat i sobretot les zones properes al port. Record i evocació d'aquesta època de pànic extrem i continuat, en són els darrers poemes que escriví i que només la seva sobtada mort han deixat inacabats en llur composició i inèdits, tot i trobar-se en converses molt avançades per a la seva publicació amb el Museu Arxiu de Montblanc a través de persones vinculades a l'entitat i alhora amics seus.

Acabada la guerra -1939-, continuà els estudis primaris que alternava amb diversos treballs de caràcter administratiu, per tal d'ajudar una precària economia familiar com la majoria de catalans d'aquella època. Aquesta tasca laboral el portà a treballar en una oficina de l'aleshores *Instituto Nacional de Previsión* (creat l'any 1908 per coordinar la sanitat i l'assistència a tot l'estat espanyol), a la mateixa capital catalana.

La seva significada capacitat intel·lectual i el seu interès pel saber, feren que complementés les jornades de treball amb diversos estudis que, i degut a la seva sensibilitat artística, el portaren a fer varietat de cursos d'arts plàstiques fins la seva culminació a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona. Fou aleshores quan, degut a les seqüeles de la guerra civil i conseqüència directa d'una postguerra inhumana, de carencies i patiments, contragué, com tants i tants joves del país, una tuberculosi que li canvià la seva vida i li orientà un nou futur.

Per llavors havia projectat residir a Suècia i desenvolupar-hi una carrera artística que semblava prometedora, però l'efecte del bacil de Koch, el portà fins una residència especialitzada a la Sierra madrilenya, per dur a terme el tractament a la malaltia que, després d'uns anys i gràcies a les nous descobriments farmacològics logrà superar. Fou en aquest mateix centre on conegué la que posteriorment seria la seva esposa, també barcelonina com ell, Maria Puig.

Durant els anys de permanència en el sanatori escriví profusament sobre diversos temes, deixant de banda l'activitat artística que era la base de la seva formació acadèmica. Obtinguda l'alta laboral i la corresponent reincorporació a l'oficina de l'organisme oficial abans esmentat, seguí alternant l'estudi i el conreu de la literatura.

El clima de Barcelona desaconsellava la residència permanent a la ciutat a dues persones -ell i la seva futura esposa- que havien patit de tuberculosi, per això, i ambdós d'acord, sol·licità destinació a una població amb una climatologia que no resultés agressiva a un sistema respiratori que tot hi haver-se'n sortit, havia deixat mermades algunes facultats. El lloc escollit fou Montblanc, i l'any 1959 el matrimoni compost pel Francesc i la Maria s'instal·laven en una casa del carrer Elinor d'Urgell, fins que poc temps després compraren i fixaren residència definitiva al carrer Major, on romangué fins la mort. Laboralment, desenvolupà la seva activitat a l'oficina local de l'*Instituto Nacional de Previsión* com a segon responsable, fins que un canvi de destinació del cap d'aquesta oficina, anys després, el deixà com a màxim responsable local de l'Institut.

Un cop instal·lat a la vila, com no podia ser d'altra manera en un home culte, amb un afany incommensurable en l'àrea del saber i en el coneixement de la societat del país, s'integrà d'una manera intensa al Museu Arxiu de Montblanc i Comarca, que justament llavors iniciava la seva singladura, com autèntic corolari de la cultura de tota la comarca.

Anys difícils, quan el país estava destrossat i calia bastir-lo, estava despul·lat i calia vestir-lo. Calien homes com ell, amb valentia, amb seguretat, amb discreció i amb molta tenacitat per sortejar les dificultats que sorgien de

totes bandes. En aquest clima ocupà l'any 1964 la secretaria del Museu Arxiu des d'on impulsà activitats de relleu com l'organització de la VIII Assemblea Intercomarcal d'Estudis, 1966. Posterior al seu secretariat, però amb la seva col·laboració, se celebraren a Montblanc, l'any 1970, les Festes Pompeu Fabra de Cultura Popular. En l'aspecte social destacaren els cicles de conferències que portaren fins el foro del Museu els intel·lectuals més destacats del moment, per tractar temes profundament culturals i també temes de compromís amb Catalunya i la seva cultura.

Cansat de tant d'esforç i no sempre comprès ni valorat, com acostuma passar, optà per intercalar el temps de dedicació a l'entitat amb la seva idea permanent de creació literària, i en la què es distingí amb el poema «Una escala d'aqueixes de manobre» (1966), que obtingué el primer accèssit al premi «Amadeu Oller». El 1969 guanyà el premi Joan Santamaria, amb una encisadora narració situada a casa nostra. L'any 1970, ja plenament implicat en la producció literària, figurà a «Antologia de la poesia social Catalana», mentrestant, de forma sacrificada, degut a les hores dedicades al treball, cursava i obtenia el títols de llicenciat en Filosofia i Ciències de l'Educació. Tota aquesta dedicació intel·lectual literària l'alternava amb alguna pintura com «El gall», «Un crist», etc.

Mai desvinculat del Museu i sí molt unit afectivament, l'any 1978 fundava el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, adherit a l'Institut d'Estudis Tarraconenses i vinculat al Museu Arxiu; en aquesta novella iniciativa figurava com a redactor en cap de l'Aplec de Treballs, pal de paller de l'entitat. Mentre mantingué el càrrec, hi esmerçà de forma intensa tres anys, amb dues revistes anuals publicades i en les que hi aparegué de la seva producció «*Psicografies in carcere*», un estudi profund de les «pictografies» i textos que els presos deixaren a les parets de la presó de Montblanc al llarg dels anys; l'any 1980, que sortí el número 2 de la publicació, també hi participà amb un estudi sobre el poeta llibertari montblanquí Ramon Porté. Algunes derives polítiques i altres interessos per l'estil l'allunyaren de l'entitat i ja no hi tornà mai més de manera oficial.

Ell, però, seguí sempre treballant des del silenci i la solitud, i amb el naixement de la revista local *Espitllera*, 1982, es féu càrrec d'una secció, una de les que més pretigiraren la publicació: «Fem-ne esment» des d'on d'una manera i un estil rigorós posava negre sobre blanc temes diversos de la parla. En una altra època i en la mateixa revista, versà de temàtiques relacionades amb la guerra civil, centrada sobretot en el front del riu Ebre, etc.

L'any 1991 publicà el recull de poemes que porta per títol «No diguis pas adéu» i dos anys després, el 1993 veié la llum «Fulls d'aquí.1» un recull de narracions curtes sobre l'entorn més immediat, escenes i situacions com si fossin captades per l'objectiu d'una càmera fotogràfica als què ell donà forma literària. L'obra estava escrita per a dos volums però malauradament tan sols se'n publicà el primer.

Paral·lament a l'activitat esmentada, i que més o menys ha vist la llum

i ha arribat a mans de molts lectors, l'autor anà produint sobre el temes més diversos, i són de destacar les seves incursions en el món de la pedagogia, amb un manual inèdit on hi plasma el que ell entenia com havia de ser l'escola catalana actual. Incursions nombroses i variades en el terreny del pensament, i d'una manera especial, en l'onomàstica i l'antropologia, amb un ingent i monumental treball toponímic i antropològic de Rojals, que esperava veure publicat i sobre el qual havíem mantingut moltes i llargues converses de la possibilitat de la manera de fer-ho i de l'estructura que havia de tenir. L'últim dia que el vaig veure, pel carrer, em digué -Carreras, donem-nos manya, que potser no hi serem a temps-. Aquestes paraules em causaren un impacte que a cop calent potser no vaig comprendre'n el significat real, tot i el seu aspecte desmollorat respecte poc temps abans. Fou en el moment de la seva mort que ho vaig entendre com la premonició d'allò que ell veia que s'apropava.

Fins aquí una síntesi molt minsa de l'obra i l'activitat pública d'un home especial -especial en el bon sentit del mot-. Una persona que aparentment es rodejava d'una condició de solitari però que el preocupava el món, les persones i el seu futur. Un home visiblement poc comunicatiu però amb qui podies tenir les converses més plaents durant hores i hores. Una persona carregada de sabiduria que mai en féu ostentació innecessària. Un home que romania les vint-i-quatre hores del dia tot sol però que desseguida s'integrava en un entorn familiar, serveixi sinó la següent vivència: durant molts anys, en una de les jornades festives del cicle nadalenc apareixia a casa nostra, amb un gall del Prat dintre un cistell de vímet, es quedava a dinar amb tota la família com un més de nosaltres, amb una conversa que s'allargava fins les tres de la matinada, i que havíem de cloure així: bé, ja n'hi prou, però en seguirem parlant!

Aquest ja és el terreny de les vivències, que podria ser molt extens i que posaria de relleu com era en Francesc Sifre. Per a mi un gran home, un extraordinari català compromès en tot moment i circumstància, i un excel·lent amic.

Per qüestions administrativo judicials, incomprensibles, el seu cos no pogué ésser sebollit en el seu panteó, al costat de la seva esposa, fins aproximadament un mes després de la seva mort. I es féu en un acte de caràcter civil al cementiri de Montblanc, acompanyat per una cinquantena d'amics que li donaren l'últim adéu.

Concloem amb un breu fragment del seu poema «Vida i mort» (1991), que reflecteix la constant de la seva vida, la consciència que tenia i ensenyava, amb el seu exemple, de la perituda de totes les coses:

*Vida i mort
mort i vida
sens respir
així va la cosa
per a la gent
nada*

Normes per a la presentació d'originals

El consell de redacció llegirà i valorarà les propostes i us informarà de la seva decisió amb els comentaris pertinents. *Aplec de Treballs* es reserva el dret d'admissió i publicació del material rebut.

Criteris de publicació

1. Els articles han de tenir una extensió màxima de 50.000 caràcters, amb espais i notes incloses, que equivalen a unes 20 pàgines de text, a un cos 12 de Times New Roman i 1,5 d'interlineat. Les notes no es presentaran a peu de pàgina sinó separades del text, a fi de facilitar-ne la maquetació.

2. Els articles han de versar sobre qualsevol tema relacionat amb la Conca de Barberà i/o els seus pobles. Es donarà prioritat a aquells estudis englobats en els diferents camps de les ciències socials (arqueologia, història, patrimoni documental, història de l'art, patrimoni monumental, etnologia, folklore...) i les humanitats (llengua, literatura, patrimoni cultural...), sense bandejar altres disciplines o enfocaments que es considerin oportuns. Recordem que a la comarca ja existeix el Centre d'Història Natural, que edita una revista i llibres periòdicament.

3. Els articles hauran de ser rigorosament inèdits i escrits en llengua catalana.

4. Les col·laboracions destinades a la secció de Ressenyes s'han d'ajustar a una extensió de 2.500 a 5.500 espais.

5. Els originals es poden enviar en format digital a l'adreça electrònica *cecb@tinet.cat*, i, per correu postal, al Centre d'Estudis de la Conca de Barberà (carrer Josa 6, 43400 Montblanc, Conca de Barberà), abans del 31 de desembre, i han d'anar acompanyats amb l'adreça postal i electrònica i el número de telèfon de l'autor, així com la seva adscripció acadèmica o professional. *Aplec de Treballs* no es compromet a retornar els originals rebuts no demanats, ni a mantenir correspondència amb els autors. A fi de realitzar còmodament les correccions i esmenes cal enviar una còpia en paper.

6. La presentació del treball es realitzarà en foli format DIN A4. Si l'autor acompanya el treball amb imatges o gràfics, serà necessari presentar-los en suport informàtic, preferiblement en CD regravable (no d'un sol ús). Així mateix, també els haurà d'incloure en suport paper, tot enumerant-los al revers, així

com els textos que els han d'acompanyar: autor, títol, cronologia, procedència de la fotografia, i, si escau, el peu de fotografia.

7. *Aplec de Treballs* sotmet els originals a la valoració d'avaluadors externs. En cas d'acceptació per a la publicació, cal que l'autor envii un resum del text, d'un màxim de 50 paraules, en català i anglès, les paraules clau de l'article, així com una breu nota d'autor.

8. El contingut dels treballs que es publiquin expressarà els arguments i les opinions propis dels seus autors, per la qual cosa aquests seran de la seva única responsabilitat.

9. Per a les referències bibliogràfiques, els autors poden optar o bé per incloure en la nota les dades completes de l'obra citada, o bé per la menció del cognom de l'autor, la data i la pàgina o pàgines, en el cos del text, tot remetent a una bibliografia final d'obres citades.

9.1. En cas d'optar per la primera fórmula, cal incloure el títol i les dades de localització completes de cada publicació o document citat per primera vegada, en l'ordre i forma que s'especifica a continuació, segons es tracti d'un llibre, d'un article o d'un document d'arxiu.

9.1.1. Llibres

COGNOM(S), Nom sense abreujar. *Títol de la monografia*. Lloc de publicació: (editorial), any.

ALTISENT, Agustí. *Història de Poblet*. Poblet, 1974.

(No cal esmentar l'editorial.)

9.1.2. Parts de monografies

COGNOM(S), Nom sense abreujar. «Títol de la part de la monografia».

Dins: *Títol de la monografia*. Lloc de publicació: any, pàgines.

BUSQUETS I GRABULOSA, Lluís. «Joan Oliver, encès en un dia de canícula».

Dins: *Plomes catalanes contemporànies*. Barcelona: 1980, p. 39-48. Pròleg de Salvador Espriu.

9.1.3. Articles de publicacions en sèrie

COGNOM(S), Nom sense abreujar. «Títol de l'article». *Títol de la*

publicació en sèrie (lloc d'edició), número del volum, número de l'exemplar (dia, mes i any), pàgines.

GONZALVO I BOU, Gener. «Els dominis de Poblet a la plana d'Urgell».

Urtx. Revista Cultural de l'Urgell (Tàrraga), 19 (2004), p. 139-220.

9.1.4. Document

Arxiu on és dipositat. Nom del fons, secció, signatura (número de la caixa i/o del lligall), folis o pàgines (data).

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB). Fons Municipal de Montblanc, correspondència (1936), sign. 00, f. 0.

Les remissions successives a les mateixes obres es fan de forma abreujada, amb el cognom de l'autor (si n'hi ha) i una o dues paraules inicials o més significatives del títol (sempre en cursiva si es tracta de llibres i entre cometes quan siguin articles o documents d'arxiu). Per tal d'evitar confusions no és recomanable usar les expressions *loc. cit.* o *op. cit.*; en el cas de repeticions immediates, s'usa la fórmula *ibídem*, en rodona.